

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Uniuersus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disput. XLVI. De Infinito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

ni illud asserit ex punctis crassis, ut vocant, seu inflatis, & virtualiter divisibilibus: in qua argumenta, saltem Mathematica satis clarè dissolvuntur, sed quia necdum illius probabilitas est mihi planè explorata, tum alias ob causas, plura hic de ea non subijcio.

ni illud asserit ex punctis crassis, ut vocant, seu inflatis, & virtualiter divisibilibus: in qua argumenta, saltem Mathematica satis clarè dissolvuntur, sed quia necdum illius probabilitas est mihi planè explorata, tum alias ob causas, plura hic de ea non subijcio.

DISPUTATIO XLVI.

De Infinito.

in infinito, ut res, ita diffinitum nullus finis.

Continuo affine est Infinitum, in quo, ut rei, ita difficultatè nullus est finis, idque in quamcumque nos partem verterimus, sive scilicet cum quibusdam Infinitum admittamus, sive cum aliis nagemus: utrique enim paribus fermè argumentis, & suam tuentur sententiam, & contrariam impugnant.

SECTIO PRIMA.

Nonnulla circa Infinitum præmittantur.

I. Hæc voces, Eternum, Immensum, infinitum, variè sumuntur.

Circa modum loquendi, Notandum, has voces *Eternum, immensum, infinitum*, aliquando summi improprie. *Eternum* itaque, ut supra notavi d. 37. l. 1. n. 4. idem nonnunquam sonat, ac per longè tempus durans: quo sensu Psalm. 75. v. 5. montes vocantur æterni: & Exod. 15. v. 18. Dominus regnabit in æternum, & ultra. *Immensum* etiam sumitur pro amplo aliquo spatio, læ è undiq; diffuso. Sic æquor dicitur *immensum*. Nonnunquam etiam idem sonat ac *magnus*, seu *ingens*: sic dici solet immensus labor, immensus dolor &c. *Infinitum* similiter improprie vocatur id quod est magno numero: sic Eccles. 1. v. 15. dicitur, *Stultorum infinitus est numerus*. Sic in vulgari loquendi modo hominem divitem possidere dicimus infinitam vim auri, aut argenti: & sic de cæteris. Hæc de modo loquendi.

II. Punctum est infinitum negativè.

Notandum 2. Infinitum subinde sumi negativè: quo sensu punctum seu indivisibile mathematicum dici solet infinitum, quod nullos habeat fines, cum nullam habeat extensionem.

III. Infinitum in essentia est jesus Deus.

Infinitum proprie sumptum, vel est infinitum simpliciter, vel secundum quid: infinitum simpliciter est infinitum in essentia, hujusmodi autem est solus Deus, cujus proinde proprietates omnes, ut Omnipotentia, Scientia &c. sunt etiam simpliciter infinitæ, cum proprietates consequantur essentiam. Unde dici solet Deus simpliciter infinitus in omni genere entis, quod scilicet rerum omnium perfectiones in se infinitis perfectiori modo contineat. Alia ergo infinita vocantur cum addito, seu cum particula diminvente, nempe, in uno genere, ut in magnitudine, similitudine &c. quæ tamen non sunt infinita simpliciter, quia aliunde multas habent imperfectiones sibi limitationem afferentes. De his ergo infinitis, utrum sint possibilia necne, hic in particulari discutendum.

IV. Infinitum in categoria est.

Infinitum aliud *Categorematicum*, aliud *Synkategorematicum*; illud est, quod actu habet in se infinitudinem, ut linea in infinita protensa. Infinitum *Synkategorematicum* est, quod actu quidem non est infinitum, sed semper ei addi plus & plus potest in infinitum, & sine fine fieri additio: sicut plures & plures creare potest Deus homines, vel Angelos in infinitum. Infinitum *Synkategorematicè*, est simpliciter finitum, & infinitum solum in potentia, dicit enim posse plures & plures determinatæ & ligabilis quantitatis partes superaddi in infinitum.

V. Ubi notandum, in omni infinito reperiri infinitas infinita: unde sicut numerus finitus componitur

ex unitatibus finitis, ita numerus infinitus (si fas sit vocare numerum quod numerari non potest) coalescit ex infinitatibus. Ratio à priori est, quia finitum ad infinitum finitum non facit infinitum; ergo si dicitur infinitum e.g. in multitudine, seu infinitæ unitates, sunt etiam infinitæ dualitates, infinitæ decades, chiliades, myriades, &c. cum nullæ finitæ dualitates, decades, &c. constituant infinitas unitates. Linea etiam infinita, si dividatur in medio in duas partes, utraque pars erit infinita.

In quolibet infinito sunt infinitas infinita.

Finium ad infinitum finitum non facit infinitum.

Infinitum definitur ab Aristot. hic l. 3. c. 7. *Infinitum est, cujus aliquid semper est extra*: ita scilicet, ut quibuscumque partibus, vel perfectionibus determinatis acceptis, semper restent aliæ similes accipiendæ, saltem in quovis finito tempore. Alij hoc modo illud definiunt: *Infinitum est, quod recensione successiva exhaustiri, & pertransiri non potest*. Quæ definitio explicari debet juxta præcedentem.

VI. Quo modo definitur infinitum.

Solum addendum, licet formaliter, seu in ratione infiniti, unum infinitum non possit esse majus alio, cum infinita omnia quæ talia, sint æqualia, id est, æqualiter infinita, seu unum tam infinitum, quam aliud: materialiter tamen non repugnare ut unum infinitum sit majus alio: primò enim si Deus crearet infinitos homines, negare nemo potest creatos esse plures digitos, & capillos quam homines. Secundò, omne totum est majus sua parte: sed inter infinita, alia sunt tota, alia partes, cum quavis linea infinita dividi possit in duas partes, ergo. Tercio, quidni potest Deus producere plures res unius generis quam alterius? ut si crearet infinitos Angelos, quorum singuli tenerent duos aut tres lapides, tunc plures essent lapides, quam Angeli.

VII. Unum infinitum non formaliter, sed materialiter esse potest majus alio.

si Deus crearet infinitos homines, plures essent digiti, quam homines.

Si tamen infinitum habeat omnem extensionem possibilem in eo genere, in quo est infinitum, ut si moleæ aliqua corporea in immensum undique diffunderetur, ita ut secundum aliquam sui partem esset ubiq; tunc non posset in illo genere dari aliud infinitum majus alio. Idè est de infinito durationis: licet enim secundum multos in duratione possit unum infinitum, præsertim à parte antè esse majus alio; si tamen habeat omnem latitudinem possibilem in eo genere, non potest dari aliud majus eo: unde si quid sit æternum à parte antè, non potest aliquid à parte antè esse duratione majus illo, sed solum æquale; cum in æternitate non sit majus aut minus, prius aut posterius, ut supra vidimus d. 39. scet. 3. n. 6.

VIII. Infinito habet omnem extensionem possibilem non potest dari majus.

SECTIO II.

Utrum creaturæ possibiles sint infinita.

Conclusio: creaturæ possibiles non sunt tantum finitæ, sed infinitæ, id est, non est assignabilis certus aliquis numerus creaturarum, ultra quem aliæ & aliæ existere nequeant in infinitum. Ratio est primò, quia nullum est fundamentum, cur certus aliquis numerus vel diversarum specierum, vel individuorum statuat, ultra quem addi aliæ & aliæ species & individua non possint. Conf. quæ probabilitate

I. Numerus creaturarum possibilem non est finitus.

Nullus numerus assignari potest, cum non sit major ratio unius, quam alterius.

II. Sententia statuens certum numerum rerum possibilem favore videtur errori Ioan. Huss.

III. Si creaturae possibiles sint finitae, agere explicatur omnipotentia Dei.

IV. Post certum tempus agentia naturalia, ab omni operatione cessare debent.

V. S. Aug. clare docet numerum creaturarum possibilem non esse finitum.

bitate dici potest numerum hunc esse centesimum potius quam ducentesimum, millesimum &c. Unde non videtur posse Deus cum fundamento determinatus aliquis numerus assignari, cum non sit major ratio unius, quam alterius: ergo creaturae producibiles non sunt in ullo numero finito, sicque infinitae.

Secundò, sententia statuens certum numerum creaturarum possibilem favore videtur errori Ioan. Huss. damnato in Concil. Constantiensi, sess. 15. qui dicebat, Deum ad certum tantum aliquem numerum posse animas producere. Licet autem hi auctores maiorem numerum statuunt, quam statuebat hic haereticus, in hoc tamen cum eo conveniunt, quòd utriusque statuatur numerum certum: unde si Concilium fuisset celebratum mille annis ferè, quando numerus etiam animarum ab his auctoribus statutus, fuisset exhaustus, non minus displicuisset Concilio, si quis tunc dixisset non posse Deum plures animas creare, quam modò dictum hoc iis displicuit: nec enim hoc nomine improbatum fuit is à Concilio, quod non maiorem animarum produciibilem numerum assignaverit, sed quod assignaverit illum omnino numerum certum, & Deo limites quasi praescripserit, quos in animabus creandis excedere non posset. Quod de animabus dicitur, de rebus quibuscunque aliis dici eodem modo debet, eadem enim est omnium ratio.

Tertiò, si res possibiles sint solum finitae, agere explicatur quomodo potentia Dei, quae ipsas respicit, sit infinita, sicque omnipotentia non argueret infinitatem in principio, cum omnipotentia, seu virtus productiva omnium esset tantum virtus productiva finitorum, & consequenter finita virtus.

Quartò, non possent esse novae & novae cogitationes beatorum in infinitum à parte post, sed post certum tempus priores cogitationes denud deberent reproducere. Idem est de equo, igne, & aliis rebus, quae post certum numerum effectuum, vel ab omni operatione cessare deberent, vel equos, & ignes destructos reproducere. Quintò, saltem durationes, cum actionibus earum productivis, debent esse plures & plures possibiles in infinitum, cum semel destructa reproducere denud non possint, ut potè certo tempore essentialiter affixae.

Sextò demum, hoc probatur appositissimo ad hanc rem testimonio S. August. l. 12. de Civ. Dei c. 18. ubi de numeris peculiariter loquens, ait in nullo fuisse posse, ultra quem alius & alius in infinitum non sit possibilis. Eos quippe, ait, infinitos esse certissimum est, quoniam in quocumque numero finem faciendum putaveris, idem ipse, non dico uno addito augetur, sed quantumlibet sit magnus, & quantumlibet ingenem multitudinem, continens, in ipsa ratione, atque scientia numerorum, non solum duplicari, verum etiam multiplicari potest. Hæc S. Doctor. De mente etiam S. Augustini hac in parte plura ponemur sect. seq.

SECTIO III.

Utrum Deus cognoscat infinitas creaturas possibiles.

I. Creaturae possibiles quas Deus cognoscit non sunt in aliquo numero finito.

II. Dico 2. creaturae possibiles, quas Deus cognoscit, sunt simpliciter infinitae.

Dico 1. creaturae possibiles quas Deus cognoscit non sunt in numero aliquo finito. Hæc conclusio iisdem rationibus probatur, quibus illa sect. praeced. nullus enim est numerus certus creaturarum possibilem ultra quem Deus plures & plures non cognoscat in infinitum, sicut nullus est numerus certus ultra quem non potest plures & plures creaturas in infinitum producere.

Ratio est, quia cum; ut jam ostensum est, nullus sit numerus finitus ultra quem plures & plures Deus non cognoscat à se producibiles, sunt sine numero, ac proinde infinitae: ergo actu cognoscit Deus infinita possibilia, cum illa omnia cognoscat, ergo sunt infinita, non enim res aliter cognoscit Deus, quam sint. Nec sufficit si quis respondeat cum Durando & aliis nonnullis, convincere hoc argumentum cognosci à Deo infinitas res possibiles syncategorematicè, non tamen categorematice: vel enim res illae possibiles sunt simpliciter, & categorematice infinitae, vel non: si primum, ergo Deus actu cognoscit infinita categorematice, cum necessarid cognoscat actu quidquid est possibile: si secundum, ergo res possibiles in illo statu sunt simpliciter finitae, & solum infinitae in potentia, hoc autem dici nequit, nam ultra totam collectionem rerum possibilem nihil addi potest, cum omnes in ea continentur, & quidquid additur, necessarid est possibile, ergo continetur intra collectionem rerum possibilem, ergo possibilia, non solum sunt infinita syncategorematicè, & secundum quid, id est, finitae, quibus fieri possit in infinitum additio, sicut in existentibus, sed categorematice, & simpliciter, cum quidquid est possibile, sit de facto possibile, & non solum in potentia.

Respondent aliqui, non dari huiusmodi collectionem creaturarum possibilem, nec posse illas affici termino syncategorematico omnes, cum non sint omnes: unde in hac propositione, Deus cognoscit omnes creaturas possibiles, vel totam collectionem earum, negant suppositum, dari scilicet omnes creaturas possibiles, aut earum collectionem.

Contra primò, Deus cognoscit hanc & illam, & illam, & idem est de reliquis, ergo cognoscit omnes, nullus enim per omnes, vel collectionem, aliud intelligit, quam istud. Contra secundò, nulla est creatura possibilis, quam Deus non cognoscit, ergo cognoscit omnes: hæc enim argumentatio in omnibus aliis rebus valet, ergo gratis dicitur non valere in praesenti.

Contra tertid & praecipue, cognoscit Deus singulas creaturas possibiles, ut fatentur hi auctores, ergo cognoscit omnes: patet consequentia, nam omnes, & singula in re non distinguuntur, ergo quod de his affirmatur, affirmari debet de illis, cum ipsa non sint hæc & illa, sed eadem: aliqui contra dictoria verificabuntur de eodem. Ulterius, hæc creatura, & illa, & sic de cæteris, adeoque singula, sunt possibiles, ergo omnes, aliqui admittent præcisiones physicas, cum tamen negent intentionales.

Contra quartò, quòd dicunt non posse creaturas possibiles affici hac particula omnis, est contra communem conceptum & usum Philosophorù: dicunt enim omnes has & similes propositiones, omnis homo est animal, omnis leo est rugibilis, omne peccatum est fugiendum, &c. esse propositiones aeternae veritatis, & sunt verae secundum omnes, non de hominibus tantum, leonibus, & peccatis existentibus, sed etiam de possibilibus: unde si Deus tantum creasset unum Angelum, & decrevisset nullum unquam hominem, aut leonem producere, adhuc hæc propositiones in intellectu Angeli essent verae, & suo modo erant ab aeterno in mente Divina. Imò postrema propositio, omne peccatum est fugiendum, fertur peculiariter ad possibilia, & sensus est, curare omnes debere, ne peccatum ullum ab ipsis committatur: seu t. antea à statu possibilitatis, ad actum & existentiam: ergo manifestum videtur particula omnis applicari posse rebus possibilibus, seu posse eas vocari omnes.

Conf. Theologi passim docent, omnipotentiam esse

Creaturae possibiles, quas Deus cognoscit, sunt simpliciter infinitae.

Ultra totam collectionem rerum possibilem nihil addi potest.

III. Negat aliqui posse mente concipi collectionem rerum possibilem, aut eas vocari omnes.

IV. Deus cognoscit hanc & illam, & sic, ergo omnes.

V. Deus cognoscit singulas, ergo omnes, cum in re sint idem.

VI. Est contra communem usum Philosophorum, quod creaturas possibiles possit vocari, omnes.

VII. esse

Theologi passim creaturas possibiles vocant omnes. S. Thomas.

esse virtutem creandi omnia: sic enim loquitur S. Thom. 1. p. q. 25. a. 3. corp. *Cum*, ait, *potentia dicatur ad possibilis, cum Deus omnia posse dicatur, nihil relictus intelligitur, quam quod possit omnia possibilis, & ob hoc omnipotens dicatur.* Quod ibidem sapius repetit. Idem habet 2. cont. Gent. c. 22. n. 2. *virtus divina, ait, ad omnia illa se extendit, que ratione entis non repugnant.* Et paulo post. *Omnia igitur Deus potest, qua in se rationem non entis* (hoc est, Chimæ) *non includunt.* His consonat illud Marci 9. 22. *Omnia possibilis sunt credenti.* Conf. 2. Nihil enim apud Theologos frequentius, quam Dei scientiam extendere se ad omnia possibilis.

VIII.

S. Aug. creaturas possibiles vocat omnes, & de iis per modum unius collectionis loquitur.

Tandem clarissima hac in parte est mens S. Aug. qui creaturas possibilis & infinitas esse asserit, & de eis per modum collectionis loquitur, & terminum omnis eisdem frequenter applicat. Et, ut alia omitam, h. 2. de Civ. Dei c. 18. loquens peculiariter de numeris possibilibus, sic habet: *Restat eis ut dicere audeant, &c. quod non omnes numerus Deus noverit. Eos quippe infinitos esse certissimum est, &c.* Et non multo post: *Abstine itaque, ait, ut dubitemus quod ei notus non sit omnis numerus, cujus intellegentia, sicut in Psalmo canitur, non est numerus. Infinita ergo numeri &c.* ubi S. Augustinus numeros & infinitos & omnes vocat, & de eis aperte per modum collectionis loquitur.

IX.

Difficilium videtur negare Deum cognoscere omnes creaturas possibiles, quam admittere infinitum.

Manifestum ergo videtur particulam omnis à Theologis & Philologis, creaturis possibilibus passim applicari, sicque eos collectionem in illis agnoscere, Deumque, seu per modum collectionis eas novisse. Et certe existimo nihil tam difficile contra eos asseri posse, qui admittunt Infinitum, atque est hoc, ut ad illud negandum, cogatur quis dicere Deum omnes creaturas possibilis non cognoscere, maxime si concedatur (sicut hi auctores concedunt, nec videtur negari posse) Deum cognoscere singulas.

X.

Deus per scientiam visionis cognoscit infinitum.

Quæres, utrum Deus videat etiam scientia visionis infinita, sicut cognoscit infinita scientia simplicis intelligentiæ? Resp. affirmativè cum S. Thom. 1. p. q. 14. a. 12. corp. & 3. p. q. 10. a. 2. & 3. de Anima Christi. Quod etiam communiter Theologi docent, Ratio est, quia videt actu Deus per scientiam visionis cogitationes omnes futuras hominum & Angelorum per totam æternitatem: cogitationes autem illæ sunt simpliciter infinitæ, nullum siquidem habent determinatum terminum, sed plures & plures erunt semper in infinitum.

XI.

Quomodo infinita cogitationes sunt futurae.

Dices, Deus per scientiam visionis non videt nisi ea quæ sunt futura, sed si videat totam multitudinè cogitationum quæ nunquam finientur, ergo nunquam omnes erunt, ergo non videt omnes futuras, ergo non videt infinitas cogitationes futuras, non enim videt infinitas, de quibus singulis aliquando erit verum dicere *nunc sunt*, ergo aliquæ ex illis solum sunt possibilis, & non futurae. Resp. has omnes cogitationes futuras non in tempore aliquo determinatæ & finito, sed in æternitate à parte post, ac proinde sicut ipsa æternitas à parte post est semper futura, & eam Deus videt semper futuram, ita & hæ cogitationes sunt in illa semper futurae.

SECTIO IV.

Possumus divinitus dari a parte rei Infinitum Categoriaticum.

I.

Agentia naturalia creata producere

Divinitus, inquam, nam non posse naturaliter illud produci, sicut à rebus creatis, videtur certum, cum limitata sit virtus agentium naturalium, ac proinde ab iis produci Infinitum non potest in

entibus completis, in incompletis enim, ut in partibus & punctis cujusvis continui reperiri suo modo Infinitum, jam supra dictum est disp. præced. unde hoc sensu videtur dari posse linea gyrativa in columna infinitæ longitudinis, & circuli in eadem columna suo modo numero infinito. Præterea, agentia naturalia nihil operari possunt extra hoc universum, cum supra cælos nihil sit, ex nihilo autem naturaliter nihil fit, sed si producerentur infinita entia completa, deberent produci etiam supra cælos, cum in nullo finito spatio contineri possint, ergo, si autem à Deo producerentur infiniti ignes, tunc, etiam agentia creata naturalia naturaliter producere possent infinitum, cum quilibet ignis alium posset producere.

infinitum in entibus completis non possunt.

II.

Deum producere naturaliter posse infinitum.

Dixi non posse Infinitum naturaliter produci à rebus creatis, multi enim existimant posse Deum naturaliter producere infinitos Angelos, maxime si inter se penetrarent, imò licet non penetrarent, cum sint spatia in immensam undique diffusa, in quibus colloerentur.

III.

Prima sententia negat infinitum esse possibile.

Prima ergo sententia negat Infinitum actu, sive in magnitudine, sive in multitudine esse, vel divinitus possibile: ita S. Bonav. in 1. d. 43. a. 1. q. 3. Scotus in 2. d. 1. q. 3. Duran. in 1. d. 43. q. 2. Caprol. in 1. d. 43. q. 1. Aureol. in 1. d. 44. q. 1. a. 1. 2. & 3. Albertin. 10. 2. de Prædic. quant. d. 4. q. 4. 5. & 6. Valen. 1. p. d. 1. q. 7. p. 3. s. mibi vero Suar. d. 30. Met. f. 17. n. 16. & 17. Ferrar. 1. cont. Gent. c. 81. Conim. 1. 3. Phy. c. 8. q. 2. a. 3. Rub. 1. 3. Phy. tr. 2. q. 3. n. 85. Murcia 1. 3. Phy. d. 2. q. 3. Fasol. 1. p. q. 7. a. 3. & 4. d. 13. n. 10. Caiet. Sotus, Tolet. Tann. 1. p. d. 2. q. 4. dub. 2. n. 4. Oviedo contr. 14. Phy. p. 4. n. 1. quoad corpus infinite extensum: & alij.

IV.

Secunda sententia docet infinitum esse possibile.

Secunda sententia affirmat posse per Divinam potentiam dari Infinitum actu. Ita Okam in 2. d. 13. q. un. & quod. 2. q. 5. Greg. in 2. d. q. 6. Va. q. 1. p. d. 26. c. 2. & 3. Hert. d. 13. Phy. f. 2. & 3. Arriaga d. 13. Phy. f. 4. & plurimi ex recentioribus: quam etiam tenet Oviedo. cap. 14. Phy. p. 5. & Fasol. quoad multitudinem Angelorum, & intensiorem graduum qualitatum.

V.

Probabilius est infinitum non implicare de facto datur in infinitis negationes.

Conclusio: probabilius mihi videtur posse divinitus dari Infinitum actu, tam in magnitudine, quam in multitudine, & intensiorem. Ratio est primò, quia nullam involvit contradictionem, ergo non repugnat. Antecedens probatur solutione argumentorum. Secundò, quia de facto datur Infinitum in negationibus tam quoad multitudinem, quam magnitudinem, & aliquo modo quoad intensiorem, ergo. Antecedens probatur, jam non existunt infinitæ entitates possibilis, ergo existunt earum negationes, cum quovis instante existere debeat a terum ex contradictoriis, seu res aut rei negatio.

VI.

Negationes istæ sunt in immensum undique diffusa.

Confir. negationes istæ anè mundum conditum erant in immensum undique diffusa, & modo etiam eadem ratione diffunduntur negationes earum rerum, quæ non existunt, ergo in iis retorqueuntur omnia argumenta quæ contra Infinitum in magnitudine, & multitudine fieri solent. Hanc existimo præcipuam esse hujus rei probationem.

VII.

Inter negationes, & res positivus hæc in re est omni moda paritas.

Dices 1. disparem esse rationem de negationibus & rebus positivis: negationes enim sunt à se, & fuerunt ab æterno, quorum neutrum competit rebus positivis. Sed contra, hoc quidem rectè ostendit, in omnibus non posse à negationibus ad res positivis argumentum deduci. In præfenti tamen questione, omnimoda est inter illas paritas, & plane eadem difficultas.

VIII.

Tres negationes non minus conficiunt numerum ternarium, quam tres entitates positivæ.

Dices secundò: negatio ex ætationis non est extensio nec negatio numeri numerus, ergo non rectè à negationibus argumentamur ad res positivis. Resp. licet negatio numeri non sit numerus, tres tamen negationes, equi scilicet, leonis, & cervi conficiunt

ficiunt numerum ternarium negationum, non minus quam equus, leo, & eeryus numerum ternarium conficiunt rerum positivarum. Sic similiter negatio extensionis est, & ab aeterno fuit undique diffusa, & suo modo extensa, ubicunque enim non est res, est negatio rei, ut ostendi d. 18. Log. s. p. ubi negationum naturam plenius discussi.

SECTIO V.

Argumenta contententia implicare Infinitum.

I. Inscientia Dei omnia argumenta contra infinitum infringuntur.

A Ntequam argumenta contra Infiniti possibilitatem proponam, notandum, vix quidquam afferri quod ipsimet qui obijciunt, solvere non debeant in scientia, quam habet Deus de rebus possibilibus, sicque in illa omnia eorum argumenta infringuntur. Argumenta etiam quae proponuntur contra Infinitum in magnitudine & multitudine, solvi ab omnibus debent in negationibus, ut ostensum est sect. praeced. n. 5. & 6.

II. Si daretur quantitas infinita parva componeretur ex indivisibilibus.

Obijciunt 1. non potest dari quantitas infinita parva, ergo nec infinita magna. Negatur consequentia, si enim daretur quantitas infinita parva, continuum componeretur ex indivisibilibus, quod sup. d. 44. probavi fieri non posse. Adde tamen, multos concedere cum P. Suario posse dari puncta absoluta, seu quae existere possint separata a partibus, ut ostendi d. 43. s. 2. n. 9.

III. Obij. infinita quantitas non potest moveri nec motu recto nec circulari.

Obijciens 2. si dari possit corpus infinitum, ergo poterit moveri, sed non potest moveri, ergo. Probatur minor, nam nec motu recto, nec circulari: non recto, quia infinita extenderetur corpus illud versus omnem partem, & consequenter repleret omne spatium, ergo versus nullam partem posset moveri; non etiam motu circulari, quia cum juxta Euclidem, & Mathematicos, quaevis duae lineae conjunctae in centro, quo longius protendantur, eo magis distent, cum hic protendantur in infinitum, distabunt infinita, ergo corpus illud non poterit moveri circulariter, sic enim infinita distantia inter duas lineas percurreretur, etiam tempore finito, cum in quovis minimo motu una linea accederet ad locum alterius. Idem est de lineis in corpore illo a quocunque illius puncto in infinitum protensis, si quis neget centrum in Infinito.

IV. Resp. 1. in probabili sententia admitte unum infinitum posse esse majus alio, nullam esse repugnantiam ut moveatur corpus illud versus unam aliquam partem: licet enim sit infinitum, & consequenter occupet spatium infinitum, non tamen est immensum, nec occupat omne spatium possibile. Resp. 2. & ponamus lineam aut funiculum infinita, imo in immensum protensa, posset moveri locali.

Resp. 1. in probabili sententia admitte unum infinitum posse esse majus alio, nullam esse repugnantiam ut moveatur corpus illud versus unam aliquam partem: licet enim sit infinitum, & consequenter occupet spatium infinitum, non tamen est immensum, nec occupat omne spatium possibile. Resp. 2. & ponamus lineam aut funiculum infinita, imo in immensum protensa, posset moveri locali.

III. Corpus infinite extensum moveri posset motu alterationis.

V.

Obijciens 3. si possit dari Infinitum, ergo & lumen gloriae infinitae intentionis, ergo si illud infundatur animae, aut Angelo, videbitur omnia in Deo, & ipsum

comprehendet. Confirm. si creari posset corpus infinitum, ergo & forma substantialis infinita, sed haec implicat, ergo & corpus. Resp. esto produceretur lumen gloriae infinitum, & infunderetur animae, sicut de facto putant multi gratiam habitualem, & lumen gloriae in Christi anima esse infinitum, non tamen sequitur vel cognitum iri omnia in Deo, vel Deum comprehendendum, cum non cognosceretur Deus quantum cognoscibilis est, ne extensivè quidem, cum lumen illud esse possit de quibusdam tantum objectis, non de omnibus, Multo minus cognosceretur Deus quantum cognoscibilis est intensivè. De quo plura cum de natura comprehensionis.

Lumen gloriae infinitum non efficitur comprehensionem Dei.

Ad confirmationem, dico primò, non esse necessarium ut producat forma substantialis infinita, creata materia infinita: quidni enim creari possit materia, vel quantitas (sola infinita? Deinde, quare non possit produci forma aliqua substantialis, saltem rei non viventis (de vivente enim est peculiaris difficultas, ob nutritionem) infinita, ut ignis, aqua, aeris, coeli, &c. Tertiò, quare produci nequit corpus simplex infinitum?

VI. Produci potest materia infinita sine ulla forma. Forma uem infinita, & corpus simplex.

Obijciens 4. ad probandum implicare infinitum: primò, quia quidquid producitur, cadere debet sub intentionem determinatam. Secundo, debet habere aliquam figuram. Tertiò, ob auctoritatem Aristotelis. Sed haec non obstant. Non primum: potest enim Infinitum cadere sub intentionem determinatam, actum scilicet, quo Deus ad suam potentiam ostendendam vult illud producere. Non secundum: nego enim non posse Infinitum habere figuram similiter infinitam, & sibi proportionatam. Ad tertium dico, in quaestionibus supra naturam, non esse multum curandam auctoritatem Aristotelis, ut potè qui nullius rei supernaturalis notitiam habuit.

VII. Infinitum cadere potest sub intentionem determinatam, & habere figuram.

Obijciens 5. ponamus duas lineas esse hic conjunctas in puncto, & protendi utramque in infinitum instar pyramidis, ita scilicet, ut paulatim magis & magis inter se distent, tandem ergo distabunt inter se infinita: ducat ergo Deus lineam transversam in fine duarum linearum, seu basi, ab una linea ad alteram, tunc spatium interjectum erit infinitum, & tamen claudetur terminis, ergo. Qui negant posse infinitum claudi intra duos terminos, dicent: non posse Deum ducere lineam transversam in fine duarum linearum, cum finem non habeant, nec videre eum ubi desinant, sed quocunque loco assignato videt illas infinitas & infinitas ulterius protendi. Qui verò dicunt posse Infinitum claudi intra duos terminos, admittunt casum, nec quidquam in eo reperiri asserunt incommodi, de quo tamen postea.

VIII.

Negat aliqui Infinitum claudi posse intra duos terminos, alij concedunt.

Obijciens 6. & difficilior: quia in hujusmodi pyramidalis figura in infinitum protensa, cujus cuspis sit hic, ducatur linea intra unum palmum cuspidis, linea illa erit unius palmi, post intervalum alterius palmi ducatur alia linea, illa erit duorum palmorum, & hoc modo in infinitum duci possunt lineae, quae se invicem excedent per unum palmum, ergo linea transversa terminativa, seu basis erit infinita, & non erit: erit, quia cum linea illa pro-

IX.

pro-

protendantur in infinitum, & consequenter infinite distent, linea illa necessario erit infinita: quod autem non sit infinita; inde videtur clare ostendi quia uno tantum palmo excedit lineam sibi proximam finitam, finitum autem additum finito secundum omnes non facit Infinitum. Quod autem sequatur, aliquam ibi lineam necessariò fore finitam & infinitam, ulterius probatur, nam linea aliqua transversa infinita necessario sequitur immediatè aliquam finitam, cum non sint interruptæ lineæ, ut supponimus. Deinde, in ipsi lineis finitis vel assignari potest ultima, vel non: si non, ergo sunt infinitæ lineæ finitæ invicem se uno palmo excedentes in longitudine, ergo aliquæ ex lineis illis sunt infinitæ, cum infinities excedant primam, quæ solùm est unius palmi.

Sequitur hinc videtur unam aliquam lineam esse finitam, & infinitam.

X. Sequetur similiter esse unam aliquam numerum finitum, & infinitum.

XI.

Solvi hæc argumenta ab omnibus debent in negativis.

Solvi etiam debent in æternitate à parte antè.

XII.

Infinitum modo longè confusissimo componitur.

XIII.

Obii. conce. so infinitio, dari posse motum in instante.

XIV.

Quare con. resso infinitio, motus non fieret in instante, nec esset infinitè velox. Alia respositio.

Eadem difficultas proponi potest in numeris, qui unà tantum unitate se excedunt, ergo in Infinito multitudinis erunt infiniti numeri finiti, vel dari debet ultimus finitus, & cui, si vel una unitas addatur, fiet infinitus, quod omnes jure censent impossibile, cum, ut sæpè dictum est, infinitum additum finito, non faciat Infinitum.

Hæc est præcipua difficultas in hac materiâ, cui docti quidam recentiores amittentes nobiscum Infinitum, fatentur omnino responderi non posse, nec aliam exhibent solutionem. Resp. tamen primò, hoc argumentum solvi ab omnibus debere in negativis, quæ, quæ, cum undique sint in immensum diffusæ, habent suò modo puncta, lineas, & superficies, ergo inter duas hujusmodi lineas in iis assignabiles, sunt aliæ transversæ, modo in argumento proposito. Secundò, urget eodem modo in lineis hujusmodi quas Deus videt possibiles. Tertio, in æternitate à parte antè, & in tempore imaginario, quod jam inde ab æternitate paulatim fluxit: nulla enim est hora longior aliâ, & tamen tandem faciunt infinitum tempus imaginarium, & idem fuisset, si tempus etiam verum infinitum à parte antè fuisset transactum.

Resp. ergo, nullam esse assignabilem lineam finitam cui proxima sit infinita excedens illam tantum uno palmo, nec videri hujusmodi aliquam lineam à Deo, nec enim videri potest à Deo, quod non est, sed quacumque finitâ assignatâ, non potest dici determinatè quod lineæ interjaceant inter illam & lineam aliquam infinitam. Sicut ergo in tempore imaginario elapso non possunt ita certò assignari dies, vel horæ sibi invicem succedentes, ut omnes fateri debent, ita nec hic lineæ aut numeri, sed modo longè confusissimo componitur tam unum Infinitum quàm aliud, nec eadem claritas spectanda est in re aliquâ infinitâ, atque in finitâ.

Objicies septimò: si dari possit Infinitum in intentione, ergo & gravitas infinite intensa, ergo motus lapidis dari poterit in instante, cum secundum proportionem potentie motricis semper fiat motus. Confr. gravitas illa produceret motum infinite velocem, ergo moveret lapidem in instante. Conf. secundò, poterit Deus applicare simul infinitos Angelos ad eundem lapidem, ergo tunc movebunt lapidem illum velocitate infinita. Ad argumentum, admittis cæteris, negatur posse esse motum lapidis in instante, foret namque in duobus locis simul.

Ad primam confirmationem dico, gravitatem illam producturam motum solum finitè velocem, ob rationem jam dictam, quia scilicet statueret lapidem in duplici loco totali. Eodem modo resp. ad secundam confirmationem. Deinde, omnes illi Angeli simul, non haberent virtutem motivam infinite intensam, sed infinitam solum extensivè, non intensivè. Secundò, fortasse non refugiet aliquis concedere in casu illo miraculoso lapidem statui posse simul

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

in duobus locis, sicque gravitatem illam producturam motum infinite velocem.

SECTIO VII.

Solutione cujusdam difficultatis magis declaratur natura Infiniti.

Objicies octavò: si detur Infinitum, sequitur, totum non esse majus sua parte, ergo dari nequit. Antecedens probatur, in quolibet enim Infinito sunt non tantum infinitæ unitates, decades, chiliades &c. sed etiam infinitæ infinitates, ut supra dixi sec. 1. n. 3. In quolibet itaque infinitâ parte Infiniti sunt infinities infinita, sed non est plus in toto Infinito, ergo totum Infinitum non est majus quacumque parte sua infinitâ.

Conf. hinc sequitur, si crearentur infiniti lapides palmares, & infiniti bipalmares diversâ serie juxta se invicem longo ordine positi, sequitur, inquam, seriem lapidum palmarum æqualis fore magnitudinis cum serie bipalmarium, cum in infinitate lapidum palmarum contineatur omnis numerus palmarum excogitabilis, sed plus nos continetur in numero bipalmarium, ergo. Conf. secundò, si crearentur infiniti homines, quorum singuli alterâ manu tenerent unum aureum; hi, si aureos illos in unum cumulo conjicerent, possent singuli ex illo cumulo denuo sumere tres, quatuor, centum, imò infinitos aureos, cum illic sint aurei infinities infiniti. Hoc autem videtur manifestè falsum: fieri enim nequit, ut qui singulos aureos in cumulum injecerint, plures tollant quàm injecerunt, cum aurei per injectionem illam non sint multiplicati.

Conimb. l. 3. Ph. c. 8. q. 2. a. 4. §. Pro explicatione, afferunt principium illud omne totum est majus sua parte, in numero tantum finito locum habere, non in infinito. At sanè hoc apertè videtur falsum: totum enim, tam in numero infinito, quàm finito partem includit, & aliud ei superaddit. Et, si Deus lineam produceret hinc protractam in infinitum versus Orientem, deinde aliam ei uniret hinc productam in infinitum versus Occidentem, evidens est utramque simul esse longiorem alterâ, cum in infinitum ab utràque parte extendatur, quod neutri parti sigillatim sumptæ competit. Unde satius esset milles negare Infinitum, quàm ex illius concessionem in eas angustias redigi, ut cogatur quis principio tam manifestò, ipsoque lumine naturæ noto refragari.

Falsus 1. p. l. 1. q. 7. a. 3. & 4. dub. 6. n. 1. ut huic argumento respondeat, ait si admittatur infinitum in multitudine, posse dari multitudinem semel tantum infinitam, id est, in qua sint tantum infinitæ unitates, non infiniti numeri binarij, aut ternarij, citatque pro eadem sententia Mayronem in 1. d. 43. a. 2. sine & Baconum in 2. d. 1. q. 6. a. 2. ad 2.

Sed contrâ, in infinito illo ex solis unitatibus compacto vel sunt infiniti numeri binarij aureorum, vel non: si sint, ergo non sunt semel tantum in eo infinitæ unitates, sed bis, sicque in cumulo illo non est semel tantum infinitum: si non sint in eo infiniti numeri binarij, ergo tantum sunt finiti, hoc autem implicat, ex binariis etenim finitis confici nequeunt unitates infinitæ, ut est manifestum. Conf. sequeretur infinitum posse à finitis exhauriri, si enim in illo semel infinito, fiat tantum finiti binarij, finiti homines accedentes possent cumulum illum exhaurire: imò unus aliquis finito tempore & finitis acceptionibus id posset, si singulis vicibus duos, decem, aut centum aureos auferret. Implicat ergo Infinitum illud simplex, seu semel tantum infinitum.

I. Obii. sequit totum non esse majus sua parte.

II. Infiniti lapides palmares, æquales essent infinitis bipalmaribus.

Difficultas ex infinitis aureis in unum cumulum conjecit.

III. Concedant Conimbri. in infinito totum non esse majus sua parte.

Refricitur hæc responsio Conimbri.

IV. Falsus concedit infinitum, in quo non sint infiniti numeri binarij.

V. Refrictur, quia ex binariis finitis confici nequeunt unitates infinitæ.

Implicat infinitum simplex seu semel tantum infinitum.

VI. In toto infinito sunt sapies infinites infinita, quam in ulla ejus parte, etiam infinita.

Ad argumentum ergo n. 1. propositum Resp. in quavis parte infinita infiniti esse infinites infinita. Hinc autem non sequitur, totum non esse majus sua parte: licet enim in quavis parte infinita sint infinites infinita, & in toto similiter infinites infinita, in toto tamen sapies, imò infinites sapies sunt infinites infinita, quam in ulla ejus parte, etiam infinita. Quod illi ipsi qui hoc nobis opponunt, concedere de facto debent in continuo: in quovis enim palmo, imò digito ligni ulnaris sunt secundum illos infinitae partes proportionales, vel, ut aliqui ex iis loquuntur, plures & plures partes infinitum sine ultima: male tamen secundum ipsos quis hinc intulerit palmum, aut digitum ligni esse aequalem ulnae: dicent enim, in ulna sapies esse plures & plures partes sine ultima, quam in palmo solo, aut ulla ejus parte. Idem etiam solvere omnes debent in negationibus, quae de facto sunt infinitae. Et per haec soluta est prima confirmatio n. 2. posita.

VII. Resp. exemplum infinitorum aureorum.

Ad secundam confirmationem dico, quantumvis in cumulo illo aureorum sint infinites infiniti aurei, singulos tamen illos homines non posse inde tollere nisi unum aureum. Unde si pars aliqua hominum illorum ita se habeat, ut singuli tollant duos aureos, media pars hominum nullum habebit, cum tot sint aurei quot homines, nec plures, nec pauciores. Sicut ergo sunt infiniti, imò infinites infiniti homines, qui binos aureos dento ex illo cumulo tollunt, ita infinites infiniti sunt quibus nihil remanet tollendum. Sic si multi ex hominibus illis tollant singuli quatuor aureos, centum, mille, infinitos, eadem proportione, tot ex priori illo numero hominum erunt quibus nullus relictus sit aureus, qui tollatur. Hoc proinde non videntur advertisse qui argumentum istud proponunt, nempe, sicut in cumulo illo aureorum sunt aurei infinites infiniti, ita in collectione hominum esse similiter homines infinites infinitos, & pari passu hominum collectionem, & aureorum numerum hac in parte procedere.

VIII. Dari possunt duo infinita finita, vel etiam infinita inaequalia.

Hinc inferitur, sicut dari possunt duo aut etiam plura infinita, in numero (idem est de magnitudine, intensione, &c.) plane aequalia, ut proximè ostensum est, ita posse etiam dari infinita quae sint finita, imò infinitè inaequalia: finita, ut si Deus (manentibus hominibus illis sicut prius) decem, centum, aut mille aureos cumulo illi adjiceret: infinitè, si eodem cumulo adjiceret aureos infinitos.

IX. Implicat infinitum quod unicum tantum infinitum aliud superet.

Inferitur secundò, licet possit dari infinitum, quod unicum tantum unitate aliud superet, ut in exemplo posito, si Deus cumulo illi aureorum unum tantum aureum adjiceret, vel etiam dederet; dari tamen nequit infinitum quod unicum tantum infinitate aliud excedat: implicat siquidem infinitum, quod semel tantum sit infinitum, ut nu. 5. probavi contra Fasolum, ubi ostendi apertam in eo contradictionem involvi.

SECTIO VII.

Utrum sit possibilis creatura perfectissima.

I. Status quaestio. II. Prima sententia negat possibilem esse creaturam perfectissimam.

Quaestio est, utrum una, vel plures species creaturatum (si res specie diversae possint esse in perfectione aequales) sint possibilem tam perfectae, ut nulla perfectior à Deo produci possit. Prima sententia ait impossibilem esse creaturam, quae Deus perfectiorem producere nequeat: ita S. Thomas 1. d. poten. a. 2. ad 9. & q. 20. de verit. a. 4. corp. & in 1. d. 44. q. 1. a. 3. corp. Suarez d. 30. Met. s. 17.

n. 19. Fasol. 1. p. q. 7. a. 3. & 4. d. 11. n. 13. Hurt. d. 13. Phy. s. 3. Ovid. cont. 14. Phy. p. 7. n. 7. & alij plurimi, tam ex propugnatoribus, quam impugnantibus Infiniti.

Secunda sententia negat implicare creaturam perfectissimam; unde ait possibilem esse creaturam perfectionis etiam finitae, quae Deus perfectiorem producere non possit: ita Henric. quod 1. 5. q. 3. Aureolus in 1. d. 44. q. vni. a. 4. proposit. 1. Dur. in 1. d. 44. q. 2. Bacon. in 1. d. 44. q. 1. a. 2. Quam etiam sententiam mordicus defendit Arriaga d. 13. Phy. s. 3. & variis adductis rationibus stabilire conatur.

Ad probandum itaque esse possibilem creaturam perfectissimam sic arguit P. Arria. citatus n. 28. potest Deus producere perfectissimam creaturam quam potest; quae, inquit, propositio est nimis vera, cum sit identica: haec ergo creatura, si producatur, vel est omnium perfectissima quae produci possunt, vel non: si sit, habetur intentum; si non sit, ergo non produxit Deus perfectissimam quam potuit, cum alia haec perfectior sit à Deo producibilis. Haec ille.

Hic modus argumentandi nunquam mihi visus est efficax, & simili forma probo posse dari ultimam durationem possibilem à parte post: non sic ostendo. Potest Deus designare durationem Angeli ab hac hora remotissimam quam potest: Designet ergo hujusmodi durationem, vel illa est ultima possibilis: vel non: non primum, nulla enim est possibilis duratio horaria, ex. g. post quam non sit alia possibilis, si non sit ultima, ergo alia remotior est possibilis, ergo non designavit remotissimam quam potuit. Quod argumentum formari potest etiam in cogitationibus hominum & Angelorum per totam aeternitatem à parte post futuris. Similis argumentatio fit in numeris: Deus producere potest maximum numerum finitum, quem potest, vel ergo ille numerus est finitorum omnium maximus, quod implicat juxta P. Arriagam s. 4. n. 5. q. vel non est maximus, ergo Deus non produxit maximum numerum, quem potuit. Idem est in continuo, siquis sic arguat, Deus dividere potest continuum, quantum potest, ergo in omnes partes, quod nullus concedat.

Haec eò adduxi, ut ostendam hunc modum argumentandi esse fallacem, & argumentum à propinquo solvi in aliis plurimis debere: unde quidquid dixerit ipse ad illa, dicent contrariae sententiae auctores in praesenti casu, de creatura perfectissima. Negant ergo possibilem esse creaturam perfectissimam: dicunt verò Deum posse producere creaturam perfectissimam quam potest, eo modo quo potest, nempe perfectiorem & perfectiorem in infinitum, non autem omnium perfectissimam, cum nulla sit perfectissima, sicut nec possibilis est numerus finitus maximus. Quam responsum omnes adhibent in potentia Dei ad dividendum continuum, ut supra dictum est, dum de Continuo.

Arguit secundò: in creaturis possibilibus omnes non possunt esse excedentes simul & excessae, sed intermediae tantum: una ergo, seu infima est excessa tantum, non excedens, alia excedens, & non excessa, haec autem est suprema, & omnium perfectissima, ergo est possibilis creatura aliqua, quam nulla alia in perfectione excedit.

Hoc argumentum, sicut & praecedens ab ipso Arriaga in variis solvi debet: si enim probet dari creaturam perfectissimam, probat similiter dari numerum finitum, finitorum omnium numerorum maximum. Simili ergo formam argumentum conficio. In numeris finitis possibilibus non possunt omnes esse excedentes simul & excessae, sed tantum intermedij: infimus ergo, seu bonarius (unitas enim

III. Secunda sententia ad hujusmodi creaturam non implicat.

IV. Arguit primo: potest producere creaturam perfectissimam, quam potest.

V. Hic modus argumentandi non est efficax, & simili forma probo posse dari ultimam durationem possibilem à parte post.

VI.

Deus producere potest creaturam perfectissimam quam potest, eo modo quo potest.

VII. Arguit secundò: in creaturis possibilibus una est excessa, non excedens, alia excedens, & non excessa.

VIII. Hoc etiam argumentum manifestè infirmum relictum.

non est numerus, sed principium numeri) est excessus tantum, & non excedens, reliqui excedentes simul & excessu, unus denum, seu maximus est excedens & non excessus, cum nullum numerum habeat le majorem, a quo excedatur, ergo datur numerus maximus finitus: quod tamen negat Arriaga d. 13 Phys. f. 4. n. 45. Cum ergo clarum sit, hoc argumentum non probare dari numerum perfectissimum, quomodo existimare potest ipse, per illud probari, dari perfectissimam speciem?

IX. Idem etiam est in cogitationibus per aeternitatem a parte potest futuris, ubi si quis simili argumento contenderet non posse omnes esse antecedentes & subsequentes, sed ad unam aliquam tantam perveniendum, quae sit subsequens tantum, fatetur Arriaga argumentum esse fallax, & non concludere, ergo nec concludit in praesenti: quo pacto enim hoc argumentum ab eo hic judicari potest solidum, quod alibi ab eodem censetur merum sophisma? Unde in his & similibus gradationibus negare omnes solent consequentiam, & ubi proceditur in infinitum, negant posse vel numerum assignari, quo major, & major, vel cogitationem quam posterior & posterior, vel speciem quam perfectior & perfectior dari nequeat in infinitum.

X. Arguit idem tertio: in creaturis omnibus possibilibus collectivè sumptis summa in perfectione reperitur propinquitas cum Deo, quae in creaturis reperiri potest, ut est manifestum: nulla enim est creatura quantumvis perfecta, quae in collectione omnium creaturarum non includatur, ratione cujus major haec perfectio & propinquitas cum Deo collectioni huic proveniat. Ulterius, haec propinquitas summa non reperitur in omnibus speciebus, cum in illis sit inaequalitas in perfectione. species enim, ut dici solet, sunt sicut numeri, ergo una aliqua species est, ratione cujus collectioni huic creaturarum possibilitati conveniat vicinitas illa maxima cum Deo, ergo illa species est reliquis omnibus perfectior, sicque datur creatura perfectissima.

XI. Contra: eodem prolixo argumento probaretur dari numerum maximum finitum, quod omnes merito censent esse implicatorium, sic enim esset possibilis numerus finitus (imò de facto daretur, si Deus crearet infinitum in multitudine, hominum ex g. vel Angelorum) cui si vel una unitas adderetur, fieret infinitus, sicque contra omnes finitum additum finito faceret infinitum.

XII. Sic igitur eadem formâ argumentor: in numeris omnibus finitis collectivè sumptis summa reperitur vicinitas cum numero infinito, quae in numeris finitis reperiri potest, nullus enim est numerus finitus quantumvis perfectus, qui in hac omnium finitorum numerorum collectione non includatur, ratione cujus major haec vicinitas cum numero infinito proveniat. Deinde, haec summa vicinitas non reperitur in omnibus, imò nec in ullis duobus numeris finitis, cum nulli duo numeri sint, ex subordinatione, qui non inaequaliter distent ab infinito: ergo unus aliquis numerus est ratione cujus, collectioni huic numerorum finitorum maxima haec vicinitas cum infinito in multitudine conveniat: ergo ille numerus est reliquis omnibus perfectior, ergo datur numerus maximus finitus. Hanc consequentiam negat P. Arriaga, atque argumentum, quantumvis speciosè contextum, non concludere de numero finito perfectissimo, ergo nec concludit de specie, seu creatura perfectissima. Dicendum proinde, nec numerum, nec speciem ullam esse assignabilem, quibus perfectiores & perfectiores, tam numeri quam species, non sint possibiles in infinito.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Argui potest quartò: unio Hypostatica rerum omnium creaturarum videtur perfectissima, praesertim illa (quam possibilem multi putant) quae omnes tres Divinas Personae eidem naturae creatae conjungeret, ergo datur creatura perfectissima. Resp. negando antecedens: plurimi enim asserunt Angelum esse perfectiorem unione Hypostatica, licet enim haec sit supernaturalis, est tamen quid incompletum, nec est principium effectivum operationum vitalium, sicut Angelus. Unde illud S. Dionysij, *infimum supremi superat supremum infimi*, intelligi debet per se loquendo, & caeteris paribus, ut contingit in ordinibus Angelorum, ubi infimus supremi chori est perfectior supremo chori inferioris. Secundo dico, posse in unionibus ipsis Hypostaticis dari perfectiorem & perfectiorem in infinitum, sicut respicitur, creatae, quibus possunt Divinas Personas conjungere, sunt in infinitum perfectiores semper & perfectiores: ut Angelus est perfectior anima, Angelus superioris ordinis perfectior Angelo inferioris, & sic deinceps: perfectio autem unionis desumitur, caeteris paribus, a perfectione extremorum.

SECTIO VIII.

Resolvitur questio de creatura perfectissima: & alia circa Infinitum inferuntur.

PROBABILIUS ergo mihi videtur non esse possibilem creaturam hujusmodi perfectissimam. Ratio est, quia nullam video rationem urgentem ad illam astruendam, quaeque in aliis multis ab omnibus solvi non debeat: imò ipsemet, qui argumenta ad illius possibilitatem ostendendam proponit, fatetur alibi ea esse fallacia. Cum ergo nulla sit necessitas eam concedendi, fatius mihi videtur eam negare, praesertim, cum illa incommoda ex illius concessione sequantur, quae vidimus sectione praecedente.

Eodem etiam modo dicendum non esse possibilem creaturam omnium intensivè imperfectissimam. Ratio est, quia nullum est fundamentum possibilitatem hujusmodi creaturae concedendi, nec, sicut in perfectione, ita & in imperfectione, dicendi non esse plures & plures species possibiles in infinito, & eadem ferè incommoda sequuntur, quae ex conclusione praecedente.

Dices, hinc sequi, supremum Angelum habere perfectionem simpliciter infinitam, cum secundum nos, infinitae sint creaturae possibiles illi in perfectione inferiores. Sumamus ergo imperfectam aliquam creaturam, quae habeat perfectionem ut unum, alia habeat perfectionem ut duo, alia ut tria, & sic deinceps; ergo Angelus ille habebit perfectionem infinitam. Nego consequentiam, nec enim arithmetice, ut ajunt, crescunt haec perfectiones, sed geometricè, seu secundum quandam proportionem: aliqui etiam equus, & formica essent infinitae perfectionis, cum aliae & aliae creaturae assignabiles sint in infinito ipsis imperfectiores.

Calculatoria ergo haec argumenta plerumque sunt fallacia: ut si quis arguat, visio objecti perfecti ut unum habet tantum perfectionis, visio objecti perfecti ut duo est prior perfectior, ergo visio objecti infinitè perfecti, seu Dei, erit infinita. Item voluntas dandi unum aureum mereret praemium ut unum, voluntas dandi duos majus adhuc praemium, & sic deinceps; ergo voluntas dandi infinitos aureos merebitur praemium infinitum: omnes negant

L 12

XIII.

Arguitur quod unio nem Hypostaticam esse creaturam omnium perfectissimam.

Infinitum supremi superat supremum infimi.

Resp in ipse unioibus Hypostaticis dari possit perfectiorem in infinitum.

I.

Conclusio: non est possibilis hujusmodi creatura perfectissima.

II.

Nec est possibilis creatura omnium imperfectissima.

III.

Non hinc sequitur Angelum habere infinitam perfectionem.

IV.

Ostenditur argumenta calculatoria plerumque esse fallacia.

Argumentum, quod alibi est sophisma, non potest hic esse solidum.

Species sunt sicut numeri.

Hoc etiam argumentum a quo urgetur propositio.

Ex illo argumento sequitur posse dari maximum numerum finitum.

Quid requiratur, ut unum in perfectione superet infinita alia.

V. Quid sit aliqua crescere proportione Arithmetica, & Geometrica.

negant consequentiam, licet infinitæ voluntates dandi unum aureum mererentur præmium infinitum. Ut ergo aliquid in perfectione superet alia infinita, non requiritur ut eorum omnium perfectiones in se contineat, sed ut prædicatum habeat superioris rationis, quo pacto homo per prædicatum rationalis perfectior est intensivè infinitis brutis, & rebus inanimatis.

Hinc infertur explicatio illius, quod supra obiter recensui, & frequenter tum in Philosophiâ, tum in Theologiâ occurrit nempe quid sit aliqua crescere proportione Arithmetica, & Geometrica, quod expedit semel declarasse. Et ut non abeam longius, res optimè explicabitur exemplo visionis numero præcedente posito. Visio itaque perfectionem desumit ab objecto, ita ut, per se loquendo, visio objecti perfectior sit perfectior, non proportione Arithmetica, ita scilicet ut visio objecti superioris in perfectione eadem proportione superet visionem objecti inferioris, seu eadem æqualitate, quâ unum objectum superat aliud, sed proportione tantum Geometrica; id est, ut sicut hoc objectum est perfectius alio, ita etiam

visio hujus sit, per se loquendo, perfectior aliquo modo visione alterius, non tamen ut arithmetice, seu pari passu procedat cum objecto. Dixi per se, cum enim cognitio non ex objecto solo oriatur, sed ex aliis etiam principiis, quod deest in objecto, compensari potest aliunde: quare cognitio evidens de igne, aquâ, aut plantâ, est perfectior cognitione probabili de Angelo, & cognitio supernaturalis de rebus quibusdam creatis perfectior videtur cognitione abstractivâ, naturali, & imperfectâ de Deo: & sic de cæteris.

Quæres, num Infinitum claudi possit intra duos terminos? Nullam video hujus rei pugnantiam; licet enim haberet fines, non tamen fines qui finirentur, vel in quibus ab uno ad alterum finito tempore perveniri posset, quæ est mens Aristotelis, dum dicit, Infinitum pertransiri, seu exhauriri non posse, certum enim est infinitum acervum lapidum exhauriri posse ab infinitis Angelis, ut supra diximus. Hic ergo finem Infinito, unaque disputationibus Physicis imponemus.

VI. Claudi potest infinitum intra duos terminos.

Finis Disputationum in octo libros Physicorum.

